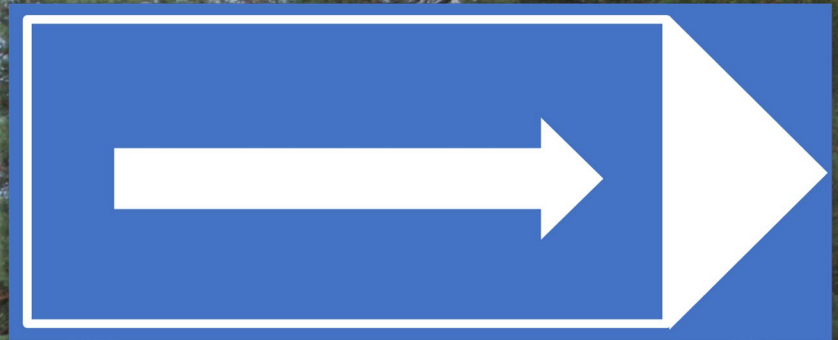

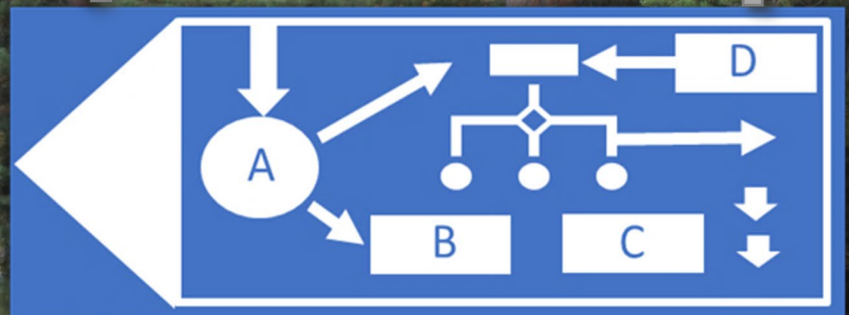
Kainuulainen opinnollistamismalli

Uutta osaamista kertyy jatkuvasti.

Meistä jokaisella on taitoja ja osaamista, joiden näkyväksi tekemisestä on aina etua.

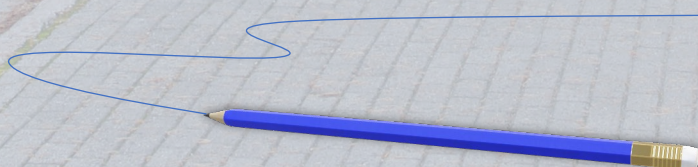

Opinnollistaminen A - B - C

Taitojen ja osaamisen metsä 100

Tämä opas on tarkoitettu kaikille meille, joita opinnollistaminen kiinnostaa ja haluamme päästä kartalle, miten opinnollistetaan.

Sisällysluettelo

Alkusanat	2
Kainuulaisen opinnollistamismallin kokoaminen käynnistyi moninaisten kysymysten saattelemana ..	3
1. Ammatillisen osaamisen opinnollistaminen	4
Mitä hyötyjä opinnollistamisesta voi olla? - Näkymätön osaaminen näkyväksi	5
Näin opinnollistetaan	6
A. Työpaikan työympäristö tunnistetaan yhdessä ammatillisen opettajan kanssa	7
B. Asiakkaan osaamista havainnoidaan työpaikassa vertaamalla osaamista ammatillisen perustutkinnon perusteisiin	8
C. Osaaminen tehdään näkyväksi ja asiakas saa osaamistodistuksen tunnistetusta ja havaitusta osaamisestaan.	9
Opinnollistamispolku	10
Työpaikan ja ammatillisen opettajan roolit opinnollistamisessa	10
Esimerkkejä Hyvä Arki -ja ELSA-hankkeiden opinnollistamispoluista	11
Sanasto.....	15
2. Työn opinnollistaminen ammattikorkeakoulussa	16
Lisätietoa ja linkkejä	18

Alkusanat

Käsissäsi on kainuulainen opinnollistamismallin 2. versio, joka on koottu kainuulaisten opinnollistamisen kehittäjien kanssa yhteistyönä. Opinnollistamisen kehittäminen käynnistyi Kainuussa työllisyydenhoidon ESR-hankkeissa vuonna 2016.

Pitkät välimatkat ja halu pysyä kotiseudulla ovat olleet usein esteenä ammatillisen osaamisen kehittämiseksi. Opinnollistamisen keinoja käyttämällä ammatillista osaamista voi kehittää myös omalla paikkakunnalla, yhteistyössä yritysten, kunnan ja järjestöjen kanssa. Useat työllisyydenhoidon toimijat innostuivat kehittämään opinnollistamista. Kehittämismatkalla saatujen kokemusten karttuessa päätimme koota kokemukset sekä asiakkaiden opinnollistamisesta saadut hyödyt *kainuulaiseksi opinnollismalliksi*.

Mallin rakentaminen käynnistettiin usean eri toimijan yhteistyönä

Kainuun TYPO-koordinaatio-hanke Kuhmon Hyvä Arki -hanke Suomussalmen Talentti -hanke Tolokkua tukea ja osaamista Sotkamossa -hanke	Kuhmon Elinvoimasampo (ELSA) -hanke Potkuri-hanke, Edukai Oy Tolokusti Sotkamossa -työllisyyden hoidon hanke
---	--

Oppaan 2. version päivitystyössä olivat mukana

Edukai Oy		
Kainuun ammattiopisto	Kainuun työllisyydenhoidon ja koulutuksen ekosysteemin luominen -hanke (OKM)	 Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kainuun ELY-keskus	Jatkuvan oppimisen koordinaattori	 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kajaanin ammattikorkeakoulu ja Kainuun ammattiopisto	Yhden luukun periaatteella jatkuvaa oppimista Kainuuseen ja Koillismaalle (OKM)	 Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kuhmon kaupunki	Kuhmon Elinvoimasampo (ELSA) -hanke (ESR)	
Sotkamon kunta	Tolokkua tukea ja osaamista Sotkamossa -hanke (ESR)	
Suomussalmen kunta	Suomussalmen Talentti -hanke (ESR)	

Kainuulaisen opinnollistamismallin kokoa- minen käynnistyi moninaisten kysymysten saattelemana

Kysymyksiä, jotka opinnollistamisessa askarruttavat kehittämiseen ryhtyessämme

Asiakas

- Mitä opinnollistaminen tarkoittaa?
- Kuinka kauan se kestää?
- Mitä hyötyä siitä minulle on?
- Näytätkö minulle esimerkin opinnollistamisesta?
- Mitä minun pitää tehdä?
- Pitääkö minun lähteä kouluun/Kajaaniin?
- Onko pakko?
- Maksaako se ja onko siitä taloudellista hyötyä?
- Onko paljon teoriaa ja pitääkö lukea esim. ruotsia?
- Pitääkö käyttää tietokonetta?
- Saako siihen tukea, - minusta ei ole siihen yksin.
- Saanko sitten varmasti töitä?
- Päteekö minuun samat säännöt, kuin muihin työntekijöihin (ilta- ja viikonlopputyöt)?
- Voiko siitä saada karenssin?
- Millainen todistus siitä tulee?

Työpaja/järjestö/yhdistys

- Mikä meidän roolimme on?
- Mitä meidän pitää tehdä ja osata?
- Mitä koulutusta pitää olla?
- Riittääkö minun osaamiseni? – Epävarmuus arviointitaidoista.
- Mistä saan aikaa tähän?
- Miten osaan arvioida toista, kun en itsekkään kaikkea osaa?
- Enhän minä ole mikään opettaja!
- Onko meidän asiakkaistamme tähän?
- Tuleeko siitä paljon paperihommia?
- Missä ja miten perehdymme tutkinnon perusteisiin?
- Miten aloitamme ja käynnistämme?
- Onko rinnalla oppilaitoksen edustaja?
- Ketä kuuluu verkostoon ja kuka tekee mitä?
- Konkreettinen käsitys, mitä meillä voi opinnollistaa?
- Kuinka paljon tähän tarvitaan aikaa?
- Miten osaamistodistus tehdään?
- Kuka kertoo asiakkaalle, mitä hyötyä osaamistodistuksesta on?
- Onko tämä taas joku hankejuttu, joka kohta loppuu?

Yritys/kunnan toimintayksikkö

- Mitä se on?
- Mitä se maksaa?
- Saako tästä korvausta?
- Mitä hyötyä meille tästä on (imago ja markkinointi)?
- Kuinka paljon se vie aikaa?
- Mitä se vaatii meiltä?
- Mitä se vaatii työntekijöiltämme?
- Pitääkö jonkun olla koko ajan paikalla?
- Onko siinä paljon paperitöitä?
- Entä jos opinnollistettava on ”perässä vedettävä”?
- Jos hänen kanssaan tulee ongelmia, miten hänestä pääsee eroon?
- Kuka vakuuttaa, jos tulee vahinkoja?
- Keneen voin olla yhteydessä?
- Onko muita yrityksiä mukana?
- Onko hänestä meille työntekijäksi?
- Pitääkö meidän nyt tehdä koulun työt?
- Entä jos me koulutetaan ja hän lähtee sitten muualle?
- Mitä tehdään, jos yrityksen tilanne muuttuu?

1. Ammatillisen osaamisen opinnollistaminen

Miksi opinnollistaminen kannattaa?

Opinnollistaminen on työpajalla, kunnan toimintayksikössä, yrityksessä, järjestössä tai yhdistyksessä hankittavaa osaamisen tunnistamista ja dokumentointia. Opinnollistamisen kautta eri ympäristöissä hankitusta osaamisesta tulee vertailukelpoista.

Opinnollistamisen kautta saatu osaaminen sekä osaamistodistus voivat toimia ponnahduslautana työelämään tai opintoihin. Opinnollistaminen on osa työssä tai opinnoissa kehittymistä. Saadulla osaamistodistuksella on suuri merkitys ammatillisen itsetuntemuksen kehittymiselle. Se voi antaa rohkeutta tarttua vaativampiinkin ammatillisiin haasteisiin. Oppiminen on elinikäinen prosessi ja osaamista karttuu kaiken aikaa erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimista tapahtuu muuallakin kuin oppilaitoksen seinien sisäpuolella, esimerkiksi työpaikalla ja harrastuksissa.

Mitä opinnollistamisen kautta voidaan tehdä?

1.
Selvittää omaa aikaisempaa osaamista.

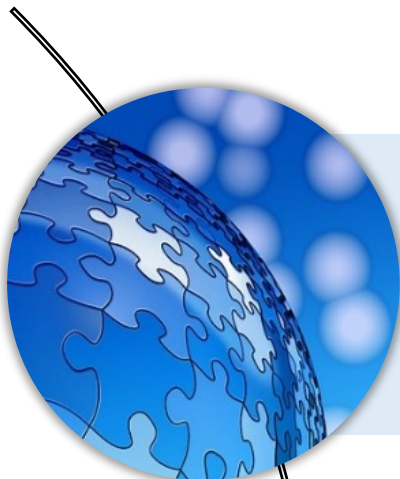
2.
Tehdä sellaista omaa osaamista näkyväksi, johon ei vielä ole ammatillista koulutusta tai opinnoista on kulu-
nut pitkä aika.

3.
Oppia uusia taitoja tekemällä työtä työpaikoilla ja työpajoissa.

4.
Tehdä uutta ja vasta hankittua osaamista näkyväksi, jos suunnitelmassa on alan- tai ammatinvaihto.

Mitä hyötyjä opinnollistamisesta voi olla?

- Näkymätön osaaminen näkyväksi

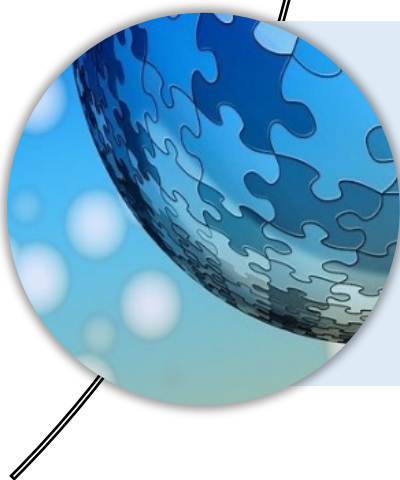
Hyödyt asiakkaalle

Osaaminen tehdään näkyväksi.
Tulee tietoiseksi omasta osaamisestaan.
Usko omiin taitoihin lisääntyy.
Voi seurata oman osaamisen kehittymistä.
Saavuttaa ammatillista osaamista.
Saa osaamistodistuksen, joka toimii työnhaun tukena.
Osaaminen voidaan tunnistaa oppilaitoksessa.

Hyödyt työpaikalle ja työpajalle

Työympäristön tehtävien avaaminen auttaa hahmottamaan merkitystä työ- ja oppimisympäristönä.
Työskentely on tavoitteellisempaa ja suunnitelmallisempaa.
Yhteistyö oppilaitoksen kanssa tiivistyy ja monipuolistuu.
Työympäristön osaaminen tulee näkyväksi ns. hiljainen tieto tulee esille ja jaettavaan muotoon.
Työpaikat saavat osaavaa työvoimaa ja nykyiset työntekijät voivat kehittää sekä päivittää osaamistaan.
Työympäristön tunnistaminen antaa eväitä uusien työntekijöiden perehdyttämiseen.

Hyödyt työpaikka- ja pajaohjaajalle sekä opettajalle

Voi suunnitella ja kohdentaa työtehtävät sekä valmennustavat asiakkaan osaamistason mukaisesti.
Työympäristössä tehtävän työn laajuus ja monipuolisuus tulevat näkyviksi.
Yksittäiset työtehtävät selkeytyvät sekä hahmottuvat osaksi isompia kokonaisuuksia.
Antaa mahdollisuuden omien ammatillisten taitojen kehittämiseksi.
Löytyy yhteinen kieli työpaikkaohjaajan ja opettajan välille.
Kehittää työympäristö-oppilaitos yhteistyötä.

Näin opinnollistetaan

Opinnollistaminen on kuvattu seuraavilla sivuilla alla olevan väri- ja kuviokoodauksen mukaisesti

A Työpaikan työympäristön tunnistaminen

Ammatillisen opettajan kanssa yhdessä verrataan työ- ja toimintaympäristöä ammatillisen perustutkinnon perusteisiin.

Tästä laaditaan raportti, johon kirjataan yksilöidysti ne tutkinnon osat ja ammattitaitovaatimukset, jotka työympäristössä voidaan osoittaa.

B Asiakkaan osaamista havainnoidaan työpaikassa

Se tapahtuu vertaamalla osaamista ammatillisen perustutkinnon perusteisiin.

C Osaaminen tehdään näkyväksi

Asiakas saa osaamistodistuksen tunnistetusta ja havaitusta osaamisestaan.

Kokemuksia

Lounasravintola Neljä Kaesaa ja Kaesan Kotileipomo Oy:n ravintola- ja kahvilapalveluiden päällikkö Jenny Myllykangas:

"Oppimisympäristön tunnistamisen prosessi yritykselle oli yllättävän helppo ja hoitui sujuvasti ELSA-hankkeen avustuksella. Se ei oikeastaan vaatinut erityisesti mitään ylimääräistä työtä yritykseltä, vaan tästä on ollut hyötyä monessakin mielessä."

"Työtehtävät yrityksessä selkeytyivät oppimisympäristön tunnistamisen kautta. Jatkossa tämä helpottaa myös uusien työntekijöiden työhön perehdyttämistä, kun tietää, mitä asioita uuden työntekijän kanssa tarvitsee käydä läpi."

"Se on myös positiivista, että hankkeen kautta saimme töihin Annan."

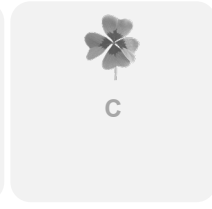
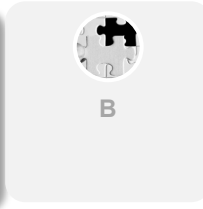
käyttäjiltä

Anna Kovala:

"Osaamistodistus kertoo, mitä on tehnyt työssään ja mitä osaamista on kerryttänyt työtä tekemällä. Nyt osaan itsekin kiinnittää huomiota siihen, mitä työtehtäviä työpaikallani on."

"Kaikki oppiminen on aina hyvästä ja kun siitä saa todistuksen, niin vielä parempi."

A. Työpaikan työympäristö tunnustetaan yhdessä ammatillisen opettajan kanssa

Työnjako työpaikan ja oppilaitoksen välillä on selkeä

Osaamisen **tunnistaminen** tapahtuu erilaisissa **oppimisympäristöissä**, esimerkiksi työpaikalla ja työpajalla

Osaamisen **tunnustaminen** tapahtuu **aina oppilaitoksessa**

Opinnollistamisprosessi käynnistyy työpaikan oppimisympäristön tunnistamisella

Tämä tarkoittaa työympäristöjen työtehtävien avaamista, jonka jälkeen tutkitaan mihin ammatilliseen **tutkintoon** tai **tutkinnon osaan** nämä työtehtävät kuuluvat. Oppimisympäristön tunnistaminen tehdään yhteistyössä alan ammatillisen opettajan ja työympäristön ohjaushenkilöstön kanssa.

Oppimisympäristöjä ovat esimerkiksi yritysten työpaikat, nuorten työpajat, kuntouttavat työtoimintapaikat, työpajat ja vankiloiden työtoimintaympäristöt sekä kuntien eri yksiköt.

Opinnollistamisen tarkoituksena ei ole muuttaa työpaikkoja eikä työpaikkoja oppilaitoksiksi

Kummallakin on oppimisprosessissa ja erilaisten oppimisympäristöjen tarjoamisessa oma tärkeä roolinsa.

Oppilaitoksessa osaaminen voidaan **tunnustaa**. Jos opiskelijalla on osaamista, joka vastaa suoritettavassa tutkinnossa edellytettyä osaamista tai ammattitaitoa, osaaminen voidaan tunnustaa suoraan suoritettavaan tutkintoon (sisällyttäminen). Muissa tapauksissa arvioidaan osaamisen vastaavuutta ja ajantasaisuutta opiskelijan toimittamista asiakirjoista ja muista selvityksistä.

Sanasto:

Työpaikan ja työpajan oppimisympäristön tunnistaminen

Tunnistaminen tehdään yhdessä ammatillisen opettajan kanssa vertaamalla työ- ja toimintaympäristöä tutkinnon perusteisiin. Tunnistamisen jälkeen laaditaan oppimisympäristön tunnistamisraportti, joka kertoo yksilöidysti ne tutkinnot ja tutkinnon osat, jotka työympäristössä voidaan osoittaa.

Tutkinto ja tutkinnon osat

Ammatillisena koulutuksena suoritettava tutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista, yhteisistä tutkinnon osista ja vapaasti valittavista tutkinnon osista.

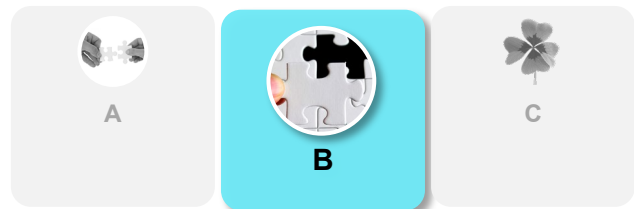
Osaamisen tunnistaminen

Osaamisen tunnistaminen tarkoittaa opiskelijan aiemmin hankkiman osaamisen selvittämistä. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen opiskelijan esittämien asiakirjojen ja muiden selvitysten perusteella, joita voivat olla: tutkintotodistukset, työtodistukset, osaamiskartoitukset, haastattelut tai muut menetelmät.

Osaamisen tunnustaminen

Opiskelijan jo osoittamaa osaamista, joka vastaa suoritettavassa tutkinnossa edellytettyä osaamista tai ammattitaitoa, voidaan tunnustaa suoraan suoritettavaan tutkintoon (sisällyttäminen). Muissa tapauksissa arvioidaan osaamisen vastaavuutta ja ajantasaisuutta opiskelijan toimittamista asiakirjoista ja muista selvityksistä.

B. Asiakkaan osaamista havainnoidaan työpaikassa vertaamalla osaamista ammatillisen perustutkinnon perusteisiin

Työpaikan työympäristön tunnistaminen tapahtuu yhdessä ammatillisen opettajan kanssa vertaamalla työ- ja toimintaympäristöä **ammatillisen perustutkinnon perusteisiin**.

Tunnistamisen jälkeen opettaja laatii **oppimisympäristön tunnistamisraportin**, jossa kerrotaan yksilöidysti ne tutkinnon osat ja ammattitaitovaatimukset, jotka työympäristössä voidaan tunnistaa.

Aluksi selvitetään, millaista osaamista asiakas on hankkinut aiemmin mm. opiskellen, työelämässä ja harrastuksissa.

Asiakkaan työskentelyä havainnoidaan työpaikalla.

Asiakkaan osaamista verrataan tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja osaamisperusteisiin.

ePerusteet palvelu

ePerusteet palvelussa voi tutustua voimassa oleviin ammatillisten tutkintojen perusteisiin.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/>

Sanasto:

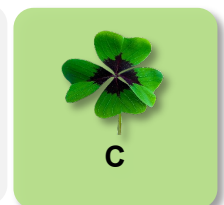
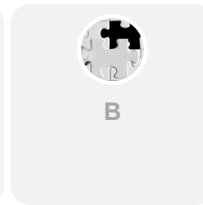
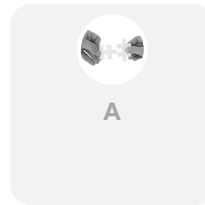
Tutkintojen perusteet

Jokaiseen ammatilliseen tutkintoon (perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot) on laadittu opetushallituksessa (OPH) tutkinnon perusteet, joissa määritellään tutkinnossa vaadittava ammattitaito, tutkinnon osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, ammattitaidon osoittamistavat sekä tutkinnon arvioinnin yleiset perusteet.

Oppimisympäristön tunnistamisraportti

Raportti kertoo yksilöidysti ne tutkinnon osat ja ammattitaitovaatimukset, jotka työympäristössä voidaan tunnistaa.

C. Osaaminen tehdään näkyväksi ja asiakas saa osaamistodistuksen tunnistetusta ja havaitusta osaamisestaan.

Osaamisen osoittaminen

Saadakseen osaamistodistuksen asiakkaan täytyy osoittaa vähintään ammatillisen perustutkinnon perusteiden määrittelemä tyydyttävän tasoinen osaaminen (T1-taso). Mikäli todistuksen saaja osoittaa joiltain osin hyvää tai jopa kiitettävää osaamisen tasoa, työpajassa tai työpaikalla osaaminen voidaan merkitä osaamistodistuksen ”lisätietoja” osaan.

Osaamistodistuksen käyttöönotossa on tärkeää oppilaitoksen ja erilaisten oppimisympäristöjen välinen yhteistyö, sillä opintosuoritukset hyväksytään edelleenkin ainoastaan oppilaitoksessa.

Mikä merkitys osaamistodistuksella on:

- osaaminen tehdään näkyväksi
- positiivinen palaute osoitetusta osaamisesta
- vahvistaa asiakkaan itsetuntoa omista kyvyistä
- voi olla ammatillisen tutkinnon suorittajaksi hakeutuvalla apuna oman osaamisen sanoittamiseen
- osaamistodistus antaa ammatillisen koulutuksen järjestäjälle tietoa koulutukseen hakeutuvan osaamisesta
- joskus osaamistodistus voi myös lyhentää opiskeluaikaa

Sanasto:

Osaamisen osoittaminen

Osaamisen osoittamisessa vastataan kysymykseen: Miten asiakkaan käytännön työtehtävissä osoittama osaaminen vastaa ammatillisen perustutkinnon ammattitaitovaatimuksia?

Osaamistodistus

Osaamistodistuksen avulla saavutettu osaaminen tehdään näkyväksi. Osaamistodistuksen sisältö muodostuu ammatillisten perustutkintojen ammattitaitovaatimuksista, joiden osaaminen on saavutettu.

Huomaa nämä asiat osaamistodistuksesta:

- Osaamistodistus voidaan myöntää vain tunnistetuissa oppimisympäristöissä.
- Samaan osaamistodistukseen voidaan sisällyttää osaamista useasta eri tutkinnosta.
- Osaamistodistuksessa ei arvioida osaamisen tasoa, mutta siihen voidaan kirjoittaa vapaamuotoisia lisätietoja osaamisesta.

Opinnollistamispolku

Näin Opinnollistetaan

1.

Työpaikan työympäristö tunnistetaan yhdessä ammatillisen opettajan kanssa.

Työympäristön toiminnot avataan ja niitä verrataan ammatillisen perustutkinnon perusteisiin yhdessä opettajan kanssa.

3.

Asiakas saa osaamistodistuksen tunnistetusta osaamisestaan.

5.

Jos asiakas hakeutuu opiskelemaan ammatilliseen toisen asteen oppilaitokseen, voi oppilaitos tunnistaa ja/tai tunnustaa osaamisen henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa (HOKS).

2.

Asiakkaan sen hetkistä osaamista havainnoidaan ja havaittu osaaminen tunnistetaan työympäristössä, vertaamalla osaamista ammatillisen perustutkinnon perusteisiin.

4.

Asiakas voi hyödyntää osaamistodistustaan mm. opiskelemaan hakiessaan sekä työnhaussa.

Työpaikan ja ammatillisen opettajan roolit opinnollistamisessa

Työpaikka

- tuntee työympäristön työtehtävät ja oppimismahdollisuudet
- tarkastelee tutkinnon perusteita suhteessa työympäristön työtehtäviin, laitteisiin ja ohjausosaamiseen
- suunnittelee työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja osaamisen dokumentointia yhdessä opettajan kanssa
- laatii osaamistodistuksen

Ammatillinen opettaja

- tekee yhteistyötä opinnollistamisprosessissa työpaikan kanssa
- avaa ja vertaa työympäristössä tehtävää työtä ammatillisen perustutkinnon perusteisiin
- laatii oppimisympäristön tunnistamisraportin yhdessä työpaikan kanssa

Esimerkkejä Hyvä Arki -ja ELSA-hankkeiden opinnollistamispoluista

CASE 1, opinnollistamisen kautta yrittäjäksi

Maahanmuuttaja, ei ammatillista koulutusta Suomessa. Hyvä suomen kielen taito ja erinomainen englannin kielen taito. Työkokemusta Suomessa kuntouttavasta työtoiminnasta ja palkkatuetusta työstä parin vuoden ajalta.

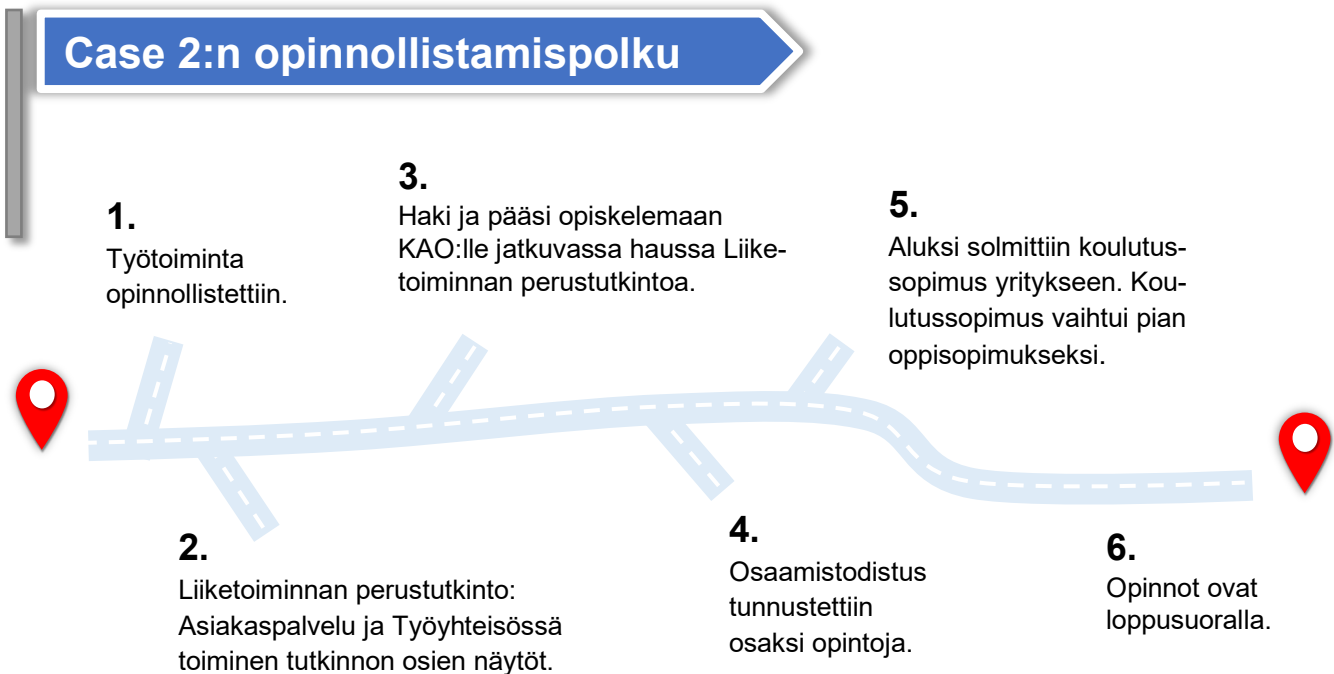

Reittiohje

1. Työtoiminta yhdistyksessä opinnollistettiin (oppimisympäristö oli jo aiemmin tunnistettu). Työstä annettiin osaamistodistus, jonka pohjana oli Liiketalouden perustutkinto: Asiakaspalvelu, Myynti, Visuaalinen myyntityö ja Tuoteneuvonta.
2. Kohti työtä Kuhmossa - työvoimakoulutus 3 kk, jonka aikana asiakkaalle hioutui todeksi pitkäaikainen ajatus omasta ravintolasta.
3. Liiketalouden perustutkinnon Asiakaspalvelututkinnon osan näyttö kirppiksellä ilman valmistavaa koulutusta (Hyvä arki – hanke hankki ohjausta asiantuntijapalveluna Edukai Oy:stä).
4. Yrityksen perustaminen, johon asiakas sai tukea myös kaupungin yritysneuvojalta ja TE-toimiston yrityspalveluiden asiantuntijalta.
5. Yritystoiminta jatkuu edelleen. Yrityksessä on yksi palkattu työntekijä ja paikka työkokeilijalle.
6. Yritys on tunnistettu opinnollistamisen oppimisympäristöksi ELSA-hankkeen toimesta. Lisäksi yrityksessä on kirjoitettu 4 osaamistodistusta ja suoritettu jo 5 tutkinnon osaa.
7. Yrittäjä kehittää edelleen yritystoiminnanosaamistaan yhdessä ELSA-hankkeen kanssa, on suorittanut myös itse yhden Ravintola- ja cateringalan perustutkinnon osan ja lisää on tulossa sekä yrittäjälle että työntekijälle.

CASE 2, opinnollistamisen kautta oppisopimuskoulutukseen

Maahanmuuttaja, ei ammatillista koulutusta Suomessa. Hänellä on erinomainen suomen kielen taito. Työkokemusta Suomessa mm. palkkatuetusta työstä muutaman vuoden ajalta.

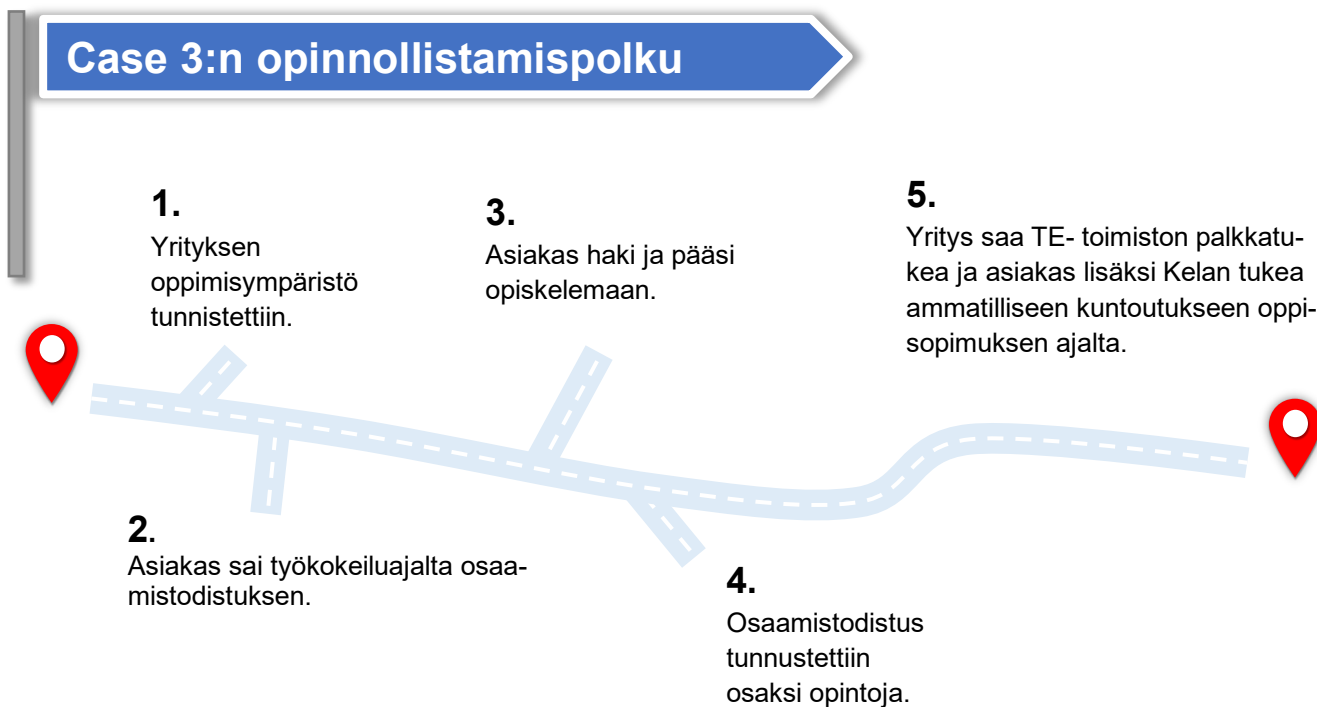

Reittiohje

1. Työtoiminta yhdistyksessä opinnollistettiin (oppimisympäristö oli jo aiemmin tunnistettu). Työstä annettiin osaamistodistus, jonka pohjana oli Liiketoiminnan perustutkinto: Asiakaspalvelu, Työyhteisössä toimiminen sekä yhteisiä tutkinnon osia.
2. Liiketoiminnan perustutkinto: Asiakaspalvelu ja Työyhteisössä toiminen -tutkinnon osien näytöt yhdistyksen kirppiksellä ilman valmistavaa koulutusta (Hyvä arki -hanke hankki ohjausta asiantuntijapalveluna Edukai Oy:stä).
3. Haki ja pääsi opiskelemaan KAO:lle jatkuvassa haussa Liiketoiminnan perustutkintoa.
4. Osaamistodistus tunnustettiin oppilaitoksessa osaksi opintoja.
5. Aluksi solmittiin koulutus-sopimus yritykseen. Koulutus-sopimus vaihtui pian oppisopimukseksi.
6. Opinnot ovat loppusuoralla. Kuhmon ELSA-hanke tukee ja ohjaa tarvittaessa opintojen aikana.

CASE 3, opinnollistamisen kautta työhön

Alle 30-vuotias mies, ei ammatillista koulutusta. Hän on yrittänyt opiskella ammattiin, mutta opinnot ovat jääneet kesken. Testien ja tutkimusten tuloksena taustalta löytyi mm. oppimisvaikeuksia. Työkokeilua yrityksessä 4 kk.

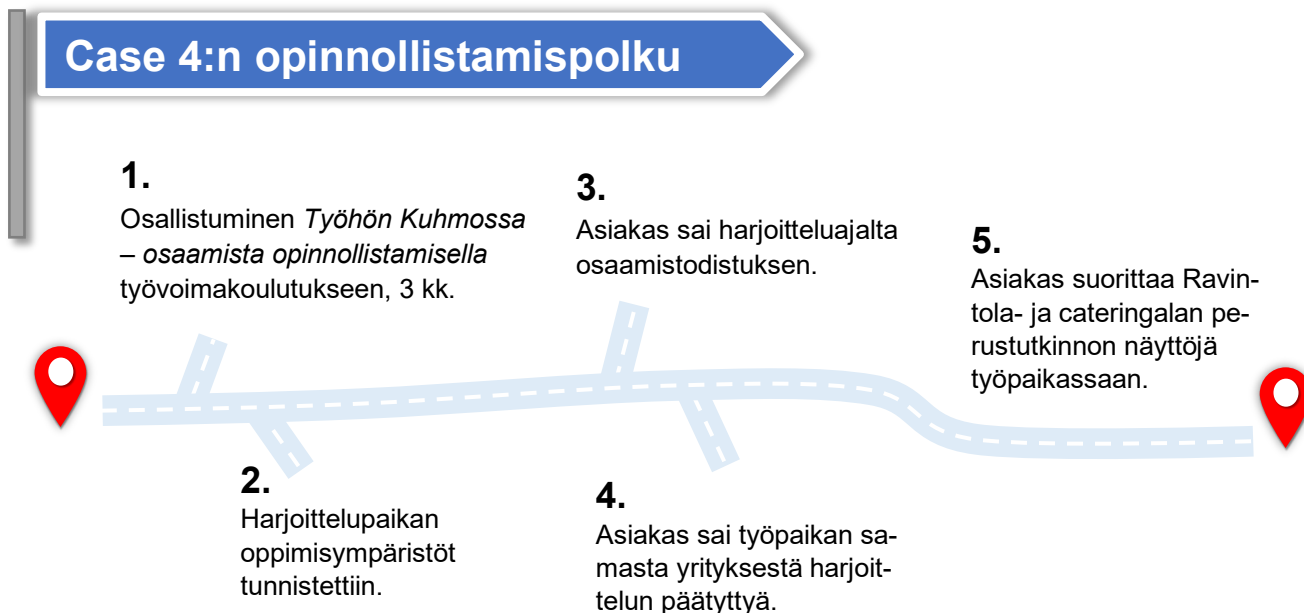

Reittiohje

1. Yrityksen oppimisympäristö tunnistettiin ELSA-hankkeen toimesta.
2. Asiakas sai työkokeilujalalta osaamistodistuksen, jonka pohjana oli Logistiikan perustutkinto, varastoalan osaamisala: Tavarantoimitus ja säilytys, Tavarankeräily ja lähetys, Trukinkuljettajan tehtävät, Tavarantoimitus, Osto- ja myyntitoiminnot varastoissa sekä ns. yhteisiä osia.
3. Haki ja pääsi opiskelemaan KAO:lle jatkuvassa haussa Logistiikan perustutkintoa oppisopimuksella samaan yritykseen.
4. Osaamistodistus tunnustettiin osaksi opintoja.
5. Yritys saa TE-toimiston palkkatukea ja asiakas lisäksi Kelan tukea ammatilliseen kuntoutukseen oppisopimuksen ajalta.

CASE 4, alanvaihto suunnitelmissa

60-vuotias nainen, muutti paluumuuttajana Kuhmoon. Muuttaessaan hänellä ei ollut työpaikkaa eikä riittävästi paikallistuntemusta työpaikan löytämiseksi. Asiakkaan ammatti on floristi, mutta alan töitä ei Kuhmossa ollut tarjolla, joten hän halusi vaihtaa alaa. Asiakas hakeutui ELSA-hankkeeseen.

Reittiöhje

1. Työhön Kuhmossa – osaamista opinnollistamisella – työvoimakoulutukseen liittynyt työharjoittelu uudella alalla.
2. Harjoittelupaikan oppimisympäristöt tunnistettiin ELSA-hankkeen toimesta.
3. Asiakas sai harjoitteluajalta osaamistodistuksen, jonka pohjana oli Ravintola- ja cateringalan perustutkinto: Ravitsemispalveluissa toimiminen, Asiakaspalvelu ja myynti, Kahvilapalvelut sekä ns. yhteisiä osia.
4. Työpaikka löytyi samasta yrityksestä työharjoittelun päätyttyä.
5. Ravintola- ja cateringalan perustutkinto: Ravitsemispalveluissa toimiminen ja Kahvilapalvelut – tutkinnon osien näytöt sovittu keväälle 2021.

Sanasto

Oppimisympäristön tunnistaminen

Työpaikan ja työpajan työympäristön tunnistaminen tehdään yhdessä ammatillisen opettajan kanssa vertaamalla työ- ja toimintaympäristöä tutkinnon perusteisiin. Tunnistamisen jälkeen laaditaan oppimisympäristön tunnistamisraportti, joka kertoo yksilöidysti ne tutkinnot ja tutkinnon osat, jotka työympäristössä voidaan osoittaa.

Oppimisympäristön tunnistamisraportti

Raportti kertoo yksilöidysti ne tutkinnon osat ja ammattitaitovaatimukset, jotka työympäristössä voidaan tunnistaa.

Osaamisen osoittaminen

Osaamisen osoittamisessa vastataan kysymyksiin:

- Miten asiakkaan tekemä käytännön työtehtävissä osoittama osaaminen vastaa tutkintoon johtavan koulutuksen ammattitaitovaatimuksia?
- Miten asiakas osoittaa osaamisensa ja itsearvioi sitä suhteessa tutkinnon osaamisalojen ammattitaitovaatimuksiin?

Osaamistodistus

Osaamistodistuksen avulla saavutettu osaaminen tehdään näkyväksi. Osaamistodistuksen sisältö muodostuu ammatillisten perustutkintojen ammattitaitovaatimuksista, joiden osaaminen on saavutettu. Samaan osaamistodistukseen voidaan sisällyttää osaamista useasta eri tutkinnosta.

Huomaa nämä asiat osaamistodistuksesta:

- Osaamistodistus voidaan myöntää vain tunnistetuissa oppimisympäristöissä
- Samaan osaamistodistukseen voidaan sisällyttää osaamista useasta eri tutkinnosta
- Osaamistodistuksessa ei arvioida osaamisen tasoa, mutta siihen voidaan kirjoittaa vapaamuotoisia lisätietoja osaamisesta

Osaamisen tunnistaminen

Osaamisen tunnistaminen tarkoittaa opiskelijan aiemmin hankkiman osaamisen selvittämistä. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen opiskelijan esittämien asiakirjojen ja muiden selvitysten perusteella, joita voivat olla: tutkintotodistukset, työtodistukset, osaamiskartoitukset, haastattelut tai muut menetelmät.

Osaamisen tunnustaminen

Opiskelijan jo osoittamaa osaamista, joka vastaa suoritettavassa tutkinnossa edellytettyä osaamista tai ammattitaitoa, voidaan tunnustaa suoraan suoritettavaan tutkintoon (sisällyttäminen). Muissa tapauksissa arvioidaan osaamisen vastaavuutta ja ajantasaisuutta opiskelijan toimittamista asiakirjoista ja muista selvityksistä.

Tutkintojen perusteet

Jokaiseen ammatilliseen tutkintoon (perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot) on laadittu opetushallituksessa (OPH) tutkinnon perusteet, joissa määritellään tutkinnossa vaadittava ammattitaito, tutkinnon osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, ammattitaidon osoittamistavat sekä tutkinnon arvioinnin yleiset perusteet.

Tutkintojen perusteet löytyvät [ePerusteet palvelusta](#)

ePerusteet palvelussa voi tutustua voimassa oleviin opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteisiin.

Tutkinto ja tutkinnon osat

Ammatillisessa koulutuksessa suoritettava tutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista, yhteisistä tutkinnon osista ja vapaasti valittavista tutkinnon osista.

2. Työn opinnollistaminen ammattikorkeakoulussa

Työn opinnollistamisen tavoitteena on ammattikorkeakoulutasoisen koulutuksen ja työn tekemisen ketterä yhdistäminen

Ammattikorkeakoulutasoiseen oppimiseen (taso 6) kuuluu:

- taitojen hallitseminen, eli kykyä soveltaa ja luovuutta ammatialalla
- tiedollisella puolella ammattitaitovaatimuksissa on teorioiden, keskeisten käsitteiden, menetelmien ja periaatteiden kriittinen ymmärtäminen ja arviointi

AMK:ssa työn opinnollistaminen perustuu sekä taitojen oppimiseen että tietoperustan kehittämiseen.

Opinnollistamisessa voidaan erottaa kolme erilaista tilannetta

Kolme erilaista tilannetta työn opinnollistamiselle AMK:ssa

Opiskelijälähtöisyys

Opiskelija tekee sellaisia työtehtäviä, joissa hän selkeästi oppii ammatialansa ja koulutuksensa oppisisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Projektitoimintalähtöisyys

Opiskelija tekee joko ammattikorkeakoululle, työpaikalleen tai yhteistyökumppanille projektin, jossa sovitusti opitaan tietyt tiedot ja taidot.

Työelämälähtöisyys

Avoimen korkeakouluopintojen kautta työelämässä oleva henkilö voi virallistaa ja opintopisteittää oppimistaan ja osaamistaan.

→ opiskelija ei tällöin ole tutkinto-opiskelija

Opinnollistamisen peruseriaatteet AMK:ssa

1.

Opiskelija tutustuu opintojaksojen oppimistavoitteisiin ja sisältöihin.

3.

Opiskelija ottaa yhteyttä vastuuopettajaan, jonka kanssa tehdään suunnitelma oppimisesta ja näyttöaineistosta.

5.

Opiskelija antaa oppimisjakson jälkeen sovittun näytön osaamisestaan ja saa opintojaksosta arvioinnin ja opintopisteet.

2.

Opiskelija miettii työtehtäviään suhteessa tavoitteisiin.

4.

Opiskelija, vastuuopettaja ja työnantaja tekevät sopimuksen oppimisesta.

Ammattikorkeakoulun ohjeita opinnollistamista suunnittelevalle

Se, mitä opiskelija voi tarkalleen AMK-opinnoissa opinnollistaa on tapauskohtaista.

Työtehtävien pitää olla sellaisia, joissa koulutuksen oppimistavoitteiden mukaiset tiedot ja taidot kehittyvät.

Opinnäytetyötä ei voi esimerkiksi opinnollistaa töiden kautta, vaikka opinnäytetyön aiheen voi saada työpaikalta.

Opinnollistamisessa työssä opitut kokonaisuudet arvioidaan ja opintopisteetetään.

Lisätietoa ja linkkejä

[PAIKKO-käsikirja](#)

Opintopolku.fi

[Opinnollistaminen: Oman osaamisen tunnistamisella kohti työelämää \(video\)](#)

Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

[Työpajatoiminnan opinnollistaminen](#)

[Kaikuja Kainuusta -blogi kirjoitus opinnollistamisesta](#)

[Video Kuhmosta](#)

[Video Suomussalmelta](#)

[Opinnollistaminen Kajaanin ammattikorkeakoulussa](#)

Ota yhteyttä ja kysy lisää:

Edukai Oy

Päivi Haverinen, p. 044 797 0832
paivi.haverinen(at)edukai.fi

Tiina Suoranta, p. 044 294 4518
tiina.suoranta(at)edukai.fi

Kainuun ammattiopisto

Koulutusalaakohtaiset koulutuspäälliköt ja opinto-ohjaajat, www.kao.fi

Kuhmon Elinvoimasampo (ELSA) -hanke (31.12.2021 saakka)

Virpi Heikkinen, p. 044 725 5239
virpi.heikkinen(at)kuhmo.fi

Anne Huotari, p. 044 725 5296
anne.huotari(at)kuhmo.fi

Suomussalmi

Päivi Korja-Schepel, p. 044 777 3126
paivi.korja-schepel(at)suomussalmi.fi

Sotkamo

Marjo Leinonen, p. 044 750 2480
marjo.leinonen(at)sotkamo.fi

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Maarit Merimaa-Piirainen, p. 044 710 1618
maarit.merimaa-piirainen(at)kamk.fi